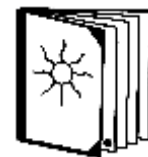

4. roč.	☺	3					
------------	---	---	--	--	--	--	--

✓				✓	✓
OSV	VDO	EGS	MKV	ENV	MED

Čtením k úspěchu aneb Čtenářské dílny ve 4. ročníku ZŠ

Využití:

Příspěvek slouží k podání ucelenějšího pohledu na praktické pojetí čtenářských dílen a jejich významu pro rozvoj čtenářství u dětí mladšího školního věku (4. třída). Součástí příspěvku je deset příprav čtenářských dílen, které byly vytvořeny v rámci projektu MŠMT výzvy číslo 56.

Prostřednictvím činností se uplatňují mezipředmětové vztahy: Informační a komunikační technologie, Člověk a jeho svět, Člověk a společnost, Člověk a příroda, Člověk a svět práce, Umění a kultura a naplňují se průřezová témata: Mediální výchova, Osobnostní a sociální výchova, Environmentální výchova.

Klíčové pojmy:

Směřujeme ke kompetencím - získávat informace a umět je využít, rozšiřovat si slovní zásobu, kultivovat psaný i mluvený projev, samostatně uvažovat, rozvíjet čtenářskou gramotnost

Učivo - čtenářská dílna, čtení s porozuměním, dotazník, pověst, pohádka

Pomůcky a potřeby:

Pracovní listy k jednotlivým čtenářským dílnám.

Popis:

Být čtenářsky gramotný vede k permanentnímu rozšiřování slovní zásoby, k rozvoji pozornosti, k dovednosti samostatně uvažovat a rozhodovat se, ke kultivaci psaného i mluveného projevu, k efektivnějšímu učení a seberealizaci. Rozvíjení čtenářské gramotnosti je velkou příležitostí pro učitele, jak vést žáky k dovednostem získat informace a využít je. Čtenářské dílny jsou způsob, který je založen především na aktivitě žáků. Učitel se stává průvodcem a koordinátorem. Stěžejní práce učitele je v přípravě jednotlivých čtenářských dílen od cílů až po reflexi a vyhodnocení. Předkládané přípravy jsou tedy nejen návodem, ale i inspirací pro ostatní učitele, jak prakticky realizovat formu čtenářských dílen, popř. jak tuto zkušenost využít i v jiných vzdělávacích oblastech, než je jazyk a jazyková komunikace.

Příprava na čtenářskou dílnu číslo 1 (pracovní list č. 1)

Název dílny: Já a moje kniha

Cíl dílny:

- seznámit žáky s pojmem čtenářská dílna,
- stanovit pravidla čtenářské dílny a zamyslet se nad jednotlivými body,
- vyhledat základní informace o knize a zapsat je do tabulky,
- motivovat žáky ke čtení.

Obsah dílny:

- co je čtenářská dílna,
- pravidla čtenářské dílny,
- vlastní četba, zápis z četby,
- hodnocení vlastního čtení a představení knihy spolužákům.

Seznam použitých knih: dostatečný výběr knih z knihovny.

Minilekce (4–5 min): Úvod – zamyšlení nad čtenářskou dílnou a jejími pravidly.

Pravidla čtenářské dílny:

Napiš, které pravidlo je pro tebe nejdůležitější a proč?

Napiš, které pravidlo nepovažuješ za důležité a proč?

V pracovním listu jsou v tabulce uvedena pravidla a žák si volí důležitost pravidel podle vlastního uvážení.

1. Čteme po celou dobu.
2. Nikoho nevyrušujeme.
3. Neděláme žádné přestávky na záchod a pití.
4. Knihu na čtení si vybíráme před začátkem čtenářské dílny.
5. Během minilekce nasloucháme.
6. Můžeme sedět pohodlně kdekoli.

Vlastní čtení (15 min):

Před samotnou četbou žáci vyplní tabulku v listu, kde uvedou autora, název knihy, ilustrace, vydavatelství, rok vydání, počet stran, hodnocení knihy.

Následuje samostatné čtení jakékoliv části knihy, kterou si žák vybere, čte samostatně a dodržuje daná pravidla.

Práce s textem a pracovním listem: Žáci pracují s pracovním listem již v úvodu, kdy si zapisují vlastní připomínky k pravidlům čtenářské dílny a společně nad nimi diskutují, po vlastním čtení následuje zápis údajů z knihy.

Sdílení postřehů z četby: Sdílení se spolužáky – Jakou knihu jsem si vybral/a a které údaje jsem si zapsal/a.

Shrnutí a hodnocení: Hodnocení vybrané knihy – Chtěl/a bych si ji přečíst? Co mě zaujalo? Podle čeho si vybíráme knihy?

Hodnocení: Představ knihu spolužákům: podle čeho jsi ji vybíral/a, co tě zaujalo, co zklamalo...

Příprava na čtenářskou dílnu číslo 2 (pracovní list č. 2)

Název dílny: **Čteme rádi?**

Cíl dílny:

- sdílet postřehy, názory a zážitky, z četby beletristických knih,
- provést dotazníkové šetření se svými spolužáky,
- zhodnotit výsledky dotazníku,
- využít aktivitu „hod kostkou“ před, během a po četbě k porozumění textu,
- motivovat žáky ke čtení.

Obsah dílny:

- minilekce – co ty a čtení; zamyšlení nad knihami,
- dotazník pro spolužáky,
- hodnocení dotazníku,
- vlastní čtení – aktivita „hod kostkou“,
- reflexe – sdílení a hodnocení se spolužáky.

Minilekce (4–5 min): Zamyšlení nad knihami. Proč čteme nebo proč nečteme? Jaký má čtení význam? Žáci provedou krátké dotazování mezi spolužáky a společné výsledky zhodnotí do tabulky v pracovním listu.

1. Pracovní list ke čtenářské dílně číslo 1

Název: JÁ A MOJE KNIHA

Obsah dnešní dílny:
Co je čtenářská dílna?
Pravidla čtenářské dílny
Vlastní četba, zápis z četby
Hodnocení vlastního čtení a představení knihy spolužákům

Pravidla čtenářské dílny:

Napiš, které pravidlo je pro tebe nejdůležitější a proč:

Napiš, které pravidlo nepovažuješ za důležité a proč:

1. Čteme po celou dobu.	
2. Nikoho nevyrušujeme.	
3. Neděláme žádné přestávky na záchod a pití.	
4. Knihu na čtení si vybíráme před začátkem čtenářské dílny.	
5. Během minilekce nasloucháme.	
6. Můžeme sedět pohodlně kdekoliv.	

Vlastní čtení: 15 min

Vyhledej a zapiš do tabulky následující údaje:

AUTOR:	
NÁZEV KNIHY:	
ILUSTRACE:	
VYDAVATELSTVÍ +ROK VYDÁNÍ:	
POČET STRAN:	
HODNOCENÍ KNIHY:	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Hodnocení: Představ knihu spolužákům: podle čeho jsi ji vybíral/a, co tě zaujalo, co zklamalo...

3. roč.	☺	3					
------------	---	---	--	--	--	--	--

✓				✓	✓
OSV	VDO	EGS	MKV	ENV	MED

Čtenářské dílny ve 3. ročníku ZŠ

Využití:

Příspěvek předkládá možnost, jak vytvořit ve škole čtenářské prostředí, ve kterém budou mít žáci možnost získat nové informace, budou se učit formulovat vlastní názory, učit se znalostem, dovednostem, budou si vytvářet vlastní postoje, budou se učit spolupráci a toleranci. Příspěvek tvoří popis osmi čtenářských dílen realizovaných ve 3. ročníku základní školy.

Klíčové pojmy:

Směřujeme ke kompetencím - získávat nové informace, formulovat vlastní názor, spolupracovat, rozvíjet vědomé čtenářství, vytvářet kladný vztah k četbě, aktivně se zapojovat do diskuse

Učivo - pověst, pohádka, čtení s porozuměním

Pomůcky a potřeby:

Pracovní listy k jednotlivým čtenářským dílnám.

Popis:

Čtenářskou gramotnost se u žáků snažím rozvíjet od první třídy. Vždy jsem využívala vlastních zdrojů nebo knihy půjčené ze školní knihovny. Inspiraci jsem našla při studiu, při konzultacích s kolegy, v knihách, časopisech a na internetových stránkách. Postupně jsem si začala tvořit vlastní pracovní listy, různé materiály, kartičky. K rozvoji čtení využívám rozmanité metody, ale čtenářské dílny patří mezi mé nejoblíbenější.

Do druhé třídy jsem čtenářské dílny využívala méně, ale od třetí třídy se staly neoddělitelnou součástí našeho vyučování. Knihy vybírám s ohledem na věk a zájmy žáků, pracovní listy tvořím v souladu s výstupy ŠVP. Čítanky, na rozdíl od dřívějších dob, kdy byly hlavní náplní hodin čtení, využíváme jen jako doplňkovou četbu. Komunikace o čteném prohlubuje znalosti žáků, rozvíjí dovednost sdělovat podstatné informace, naslouchat, ptát se, respektovat a spolupracovat.

Ve své práci využívám především metody RWCT (Čtením a psaním ke kritickému myšlení).

Každý žák má své portfolio, kam si od první třídy zakládá své práce. Jedna ze složek patří i čtenářským dílnám.

Čtenářská dílna č. 1

Cíl: Rozvíjení vědomého čtenářství a vytváření kladného vztahu k četbě.

Žáci si vybírali knihu před hodinou dílny čtení. Na výběr měli dostatek času, knihu si mohli prohlédnout, případně vyměnit. Zajímavé bylo sledovat, jak si někteří knihu doporučují na základě vlastní zkušenosti. Někteří si četli úryvky, jiní sledovali obrázky, ostatní se snažili vybrat knihu s velkým písmem nebo krátkým textem. Výběr jsem nechala na nich, ale upozornila jsem je, že knihu musí dočíst.

Seznam použitých knih, ze kterých si žáci vybírali:

Kahoun, J. *O autech – Pohádky na čtyřech kolech*. Praha: Albatros, 2009.

Drijverová, M. *Příšerné zlobilky*. Praha: Albatros, 2014.

Rožnovská, L. *Strašidýlko z aktovky*. Praha: Grada, 2012.

Pospíšilová, Z. *Detektivové*. Praha: Grada, 2012.

Kästner, E. *Luisa a Lotka*. Praha: Albatros, 2014.

Kratochvíl, M. *Strašibraší aneb Tajemství věže v Kamsehrabech*. Praha: Mladá fronta, 2010.

Březinová, I. *Teta to zase plete*. Praha: Albatros, 2007.

Rožnovská, L. *Strašidelná škola*. Praha: Grada, 2015.
Futová, G. *Psí škola kocoura Rudochlupa*. Praha: Albatros, 2013.
Peroutková, I. *Anička ve městě*. Praha: Albatros, 2007.
Nesbø, J. *Doktor Proktor a prdící prášek*. Brno: JOTA, 2012.
Hagmarová, P. *Klára na táboře*. Praha: Albatros, 2014.
Drijverová, M. *Domov pro Martány*. Praha: Albatros, 2013.
Preussler, O. *Malé strašidýlko*. Praha: Grada, 2014.
Birds, A. *Tajemství ztraceného pokladu*. Praha: Albatros, 2014.
Žáček, J. *Krysáci*. Praha: Albatros, 2010.
Březinová, I. *Začarovaná třída*. Praha: JaS, 2012.
Kratochvíl, M. *Modrý Poťouch*. Praha: Triton, 2010.

1. Minilekce – seznámení s pravidly (10 minut)

Minilekce následovala v hodině čtení. Všechny jsem seznámila s pravidly dílny:

Musíš číst po celou dobu.

Na čtení si najdi pohodlné místo, kde chceš a kde je ti dobře.

Po celou dobu nikoho nevyrušuj, neptej se, nikam nechod, nejez a nepij.

2. Vlastní četba (20 minut)

Žáci si našli místo na koberci, pod lavicí, pod tabulí, někteří zůstali sedět v lavici. Sama jsem si vzala knihu a četla taky. Krátce před uplynutím doby jsem upozornila, že se blíží konec čtení, ať dočtou stránku, kapitolu.

3. Čtenářská reakce – pracovní list (15 minut)

Čtenářská reakce následovala po vlastním čtení ve formě pracovního listu.

Po vyluštění tajenky (zámek) si každý podepsal pracovní list a napsal název knihy a autora, datum. Zopakovali jsme si, kdo je autor, spisovatel, ilustrátor, básník, jak píšeme vlastní jména a nadpis.

Čtenářská dílna č. 2

Cíl: Vnímání textu, reprodukce přečteného textu, formulace postoje ke čtenému textu.

Metoda: Podvojný deník, komunitní kruh.

Kompetence komunikativní: Žák naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje.

Pomůcky a potřeby: Dvojlist na zápis podvojného deníku, čtenářské portfolio, knížky.

1. Minilekce – seznámení s pravidly podvojného deníku

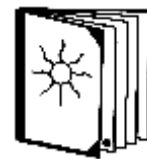
Vypiš na levou stranu dvojlistu pasáž (část textu), která na tebe zapůsobila (připomněla ti vlastní zážitek, představuje pro tebe záhadu, nemůžeš s ní souhlasit), a na pravou stranu napiš svůj vlastní komentář ke zvolené pasáži.

2. Vlastní četba (20 minut)

3. Čtenářská reakce – vlastní zápis

Hodinu jsme ukončili v komunitním kruhu. Tuto techniku využíváme k vytvoření vzájemné důvěry,

Pracovní list k čtenářské dílně č. 1

Jméno a příjmení:

Datum:

Název knihy:

Autor:

Úkol: Vylušti tajenku a doplň slovo: **Odemykáme** **do dílny čtení.**

1. Předposlední písmeno v abecedě.
2. První dlouhá samohláska.
3. První písmeno opozita *velký*.
4. Čtvrté písmeno druhého podzimního měsíce.
5. Čtvrté písmeno znaménka oznamovací věty.

Tajenka:

1. Proč čteme?

.....

2. Co tě napadne, když se řekne kniha?

.....

3. Jaké máš rád knihy?

.....

4. Proč sis knihu vybral/a?

.....

5. Jaký je hlavní hrdina? Napiš nejméně tři slova:

.....

6. Co se ti dnes líbilo?

.....

4.-5. roč.		3					
---------------	--	---	--	--	--	--	--

☒	☐	☐	☐	☐	☐
OSV	VDO	EGS	MKV	ENV	MED

Čtenářské listy – Křemílek a Vochomůrka

Využití:

Příspěvek nabízí pracovní listy k procvičení učiva českého jazyka 2. ročníku motivované příběhy o Křemílkovi a Vochomůrkovi. Žáci si prostřednictvím úkolů v pracovních listech zdokonalí techniku čtení, porozumění textu a pravopis. Příspěvek předkládá možnost, jak vytvořit ve škole čtenářské prostředí, ve kterém budou mít žáci možnost získat nové informace, budou se učit formulovat vlastní názory, učit se znalostem, dovednostem, budou si vytvářet vlastní postoje, budou se učit spolupráci a toleranci. Příspěvek tvoří popis osmi čtenářských dílen realizovaných ve 3. ročníku základní školy.

Klíčové pojmy:

Směřujeme ke kompetencím - spolupracovat, porozumět textu, vyhledávat informace, komunikovat, rozvíjet slovní zásobu
Učivo - přísloví, jazykolamy, básničky, přirovnání

Pomůcky a potřeby:

Pracovní listy s úryvky z knihy, psací potřeby, pastelky.

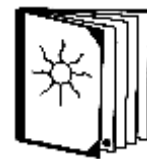
Popis:

- Přílohy nakopírovat pro daný počet žáků.
- Každý úryvek je určen na 1–2 vyučovací jednotky. Lze volit den, kdy jsou v rozvrhu dvě hodiny českého jazyka. My jsme pracovali tak, že jsme ve škole četli text a zpracovali část úkolů, zbytek žáci dořešili doma.
- Text čteme s žáky společně, nahlas. My jsme pracovali tak, že jsem vyvolala žáka, který četl určitou část textu, po vyvolání četl další a takto se dle mých vstupů (vyvolávání) střídali. Kvůli velkému počtu žáků ve třídě volím někdy i čtení po větách. Pro tuto variantu jsme již od začátku školního roku domluveni, kdo začíná, a žáci čtou „hadem“, tzn. po dočtení jedné věty hned nastupuje bez vyvolávání další žák a takto čtou pořád dokola až do konce textu.
- Po přečtení žáci postupně předčítají otázky a ústně na ně odpovídají. Aby měli mírnou změnu, přečte jeden žák otázku a vyvolá někoho, kdo by samozřejmě měl umět odpovědět. Pokud vyvolaný žák odpoví, přečte další otázku a opět někoho vyvolá. V případě, že nezná odpověď, je vyvolán jiný žák. Učitel stále jen dohlíží na správnost čtení a porozumění textu.
- Jednotlivá mluvnická cvičení budou žáci zpracovávat každý ve svém pracovním listu. Některé úkoly (dle uvážení učitele) vypracují žáci samostatně, některé společně – které, to si dle vlastního uvážení zvolí vyučující. My jsme pracovali zpravidla tak, že jsme některá cvičení řešili ve škole, společně, podle typu cvičení jsme měli některá z nich připravená na tabuli, jiná proběhla pouze ústně. Některá cvičení, která byla snazší, anebo jsme neměli v dané hodině tolik času, dostali žáci na dodělaní domů. Vzhledem k tomu, že se jedná o zopakování probíraného učiva, neměli při domácím vypracování potíže.
- Součástí každého pracovního listu je sebehodnocení žáků, které žáci po dokončení vypracují samostatně. Na hodnocení žáků jsem reagovala vlastním hodnocením (po kontrole jednotlivých cvičení), aby měli žáci i rodiče představu o objektivnosti sebehodnocení.

Přílohy:

Příloha č. 1: Jak Křemílek a Vochomůrka měli hodiny s jednou ručičkou

Příloha č. 2: Jak našli pod borůvkou housličky

Otázky k textu

- Jaké další postavy (kromě Křemílka a Vochomůrky) se objevily v tomto příběhu?
- Vysvětli rčení „do zimy už byl jen vrabčí krůček“, „hlásek jako nitka“.
- Proč Křemílek s Vochomůrkou krmili ptáčky?
- Kdo je moudivláček? (Najdi v encyklopedii nebo na internetu, jak vypadá. Popiš ho.)
- Jak se představila malá víla?
- K čemu použili Křemílek s Vochomůrkou suchá stébla trávy?
- Proč dostali Křemílek s Vochomůrkou strach? Z čeho? Co udělali?
- Kdo a jak pomohl Křemílkovi s Vochomůrkou při záchraně malé víly?

Cvičení 1

Napiš větu z textu:

- oznamovací _____
- tázací _____
- rozkazovací _____

Vymysli větu přací, která by se k textu hodila. _____

Cvičení 2

Doplň párové souhlásky.

Na volnou linku dopiš tvar slova, kterým zdůvodníš pravopis.

- vra__čí krůček _____	- hlásek jako ni__ka _____
- pařezová chalou__ka _____	- sedli na paře__ _____

Cvičení 3

Vymysli a napiš slovo, které se rýmuje.

- krůček – _____	- tanec – _____
- moudivláček – _____	- vítr – _____
- víla – _____	- nitka – _____

Cvičení 4

Který úkol se ti podařil? _____

Co bys chtěl ještě zlepšit? _____

2.-4. roč.		3	PRV	VV	HV	IT	
---------------	--	---	-----	----	----	----	--

☒	☐	☐	☐	☒	☐
OSV	VDO	EGS	MKV	ENV	MED

Čtení s porozuměním a práce s textem

Využití:

Aktivity uvedené v tomto příspěvku využijeme v českém jazyce ve 2.– 4. ročníku k rozvoji čtenářské gramotnosti, k práci s textem, orientaci v textu a ke čtení s porozuměním, k upevňování a procvičování učiva. Prostřednictvím jednotlivých úkolů se naplňují mezipředmětové vztahy: PRV – poznatky a informace k tématu, VV – kresba k tématu, HV – písničky k tématu, IT – vyhledávání informací a obrázků.

Klíčové pojmy:

Směřujeme ke kompetencím - pracovat s textem, číst s porozuměním, vyhledávat v textu, aplikovat poznatky, pracovat dle pokynů, řešit problémy, získávat, upevňovat a používat vědomosti

Učivo - rozvoj čtenářské gramotnosti

Pomůcky a potřeby:

Psací potřeby, pastelky, pracovní listy.

Popis:

Pracovní listy jsou zaměřeny na rozvoj čtenářské gramotnosti a na práci s textem, slouží k nácviku čtení s porozuměním a k rozvoji schopnosti orientovat se v textu a vyhledávat podstatné informace a informace podle zadání. Žáci je využívají při hlasitém i tichém čtení, jednotlivé úkoly plní samostatně nebo ve dvojicích – dle zvážení učitele. Pracovní list je možné využít v několika hodinách a úkoly plnit postupně, pokaždé vždy začneme přečtením textu. Způsoby čtení můžeme obměňovat a střídát – samostatné tiché čtení, samostatné hlasité čtení, společné hlasité čtení ve dvojici, společné čtení ve skupině.

A) Pracovní list: VEVERKA

Možné způsoby motivace:

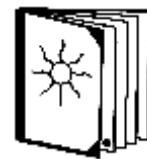
1. Přesmyčka – napíšeme na tabuli a žáci mají za úkol vyluštit – společně, ve dvojicích, každý sám – záleží na učiteli. Například:

VEVERKA – VEKAVER, RKAVERE, VERVEKA, VERAKE

2. Ukrytý obrázek – obrázek k tématu patřičné velikosti zakryje učitel papírem a postupně kousek po kousku papír posunuje a obrázek odkrývá, dokud jej žáci nepoznají – obrázek je nutné držet ve vzduchu dostatečně vysoko, nebo jej upevnit na tabuli, aby žáci dobře viděli, lze využít například i zpětný projektor.

Je možné připravit odkrývání obrázku i pomocí souřadnic – obrázek musí být rozdělený na políčka, která označíme v horní vodorovné řadě písmeny a levém bočním sloupci čísly – každé políčko má tak vlastní kód, například 1A, 1D, 5C apod. Každé políčko musí být zakryté a odkrýváme postupně podle toho, jaké souřadnice žáci říkají. Tento způsob je pracnější na přípravu, ale je velmi oblíbený a rozvíjí logické myšlení a postřeh. Lze vytvořit na interaktivní tabuli i na papíru, lze také opět využít zpětný projektor.

3. Obrázek nebo vycpaná ukázka z přírodopisného kabinetu.

PRACOVNÍ LIST: VÝLET**Čti bez chyb:**

borůvky	borůvkový	odpoledne	dopoledne
hlasité	ochladilo	zahřmělo	zahřmění
objevily	oznamovalo	hospůdka	výborný
sluníčko	bouřka	přežene	rozhodli
výborný	rozhledna	výhled	nádherný
vysvitlo	pokračovali	přestalo	obrovské

Výlet

V sobotu jsme jeli celá rodina na výlet na kolech. Rozhodli jsme se, že pojedeme k rozhledně. Je to sice kus cesty, ale je z ní nádherný výhled po kraji. Od rána svítilo sluníčko a byl hezký den. Odpoledne se náhle ochladilo a začal foukat silný vítr. Na obloze se objevily obrovské černé mraky a úplně zakryly slunce. Hlasité zahřmění oznamovalo, že se blíží velká bouřka. Naštěstí se před námi objevila útulná hospůdka, kde jsme počkali, než se bouřka přežene. Dali jsme si výborný citronový čaj a borůvkový koláč. Když přestalo pršet, zase vysvitlo sluníčko a my jsme pokračovali v cestě.

Na čem jsme jeli na výlet? _____ Který to bylo den? _____
 Kam jsme jeli? _____ Je to daleko nebo blízko? _____
 Kdy se ochladilo? _____ Jaké bylo zahřmění? _____
 Co se objevilo na obloze? _____
 Kde jsme se ukryli? _____ Co jsme jedli a pili? _____

Úkoly:

1. V textu podtrhni modrou pastelkou všechna slova, která se týkají počasí.

2. Vypiš slova s ú / ů: _____

3. Napiš slova opačná:

silný – _____ ráno – _____ radost – _____

mokro – _____ zlý – _____ teplý – _____

4. Najdi a napiš slova podle počtu slabik:

4slabičná – _____

3slabičná – _____

2slabičná – _____

1slabičná – _____